

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

143. An servi possint ingredi Religionem sine licentia Domini? Et
explanatur, quod Concilium Chalcedonense excommunicationis gladio
Prælatum vulnerat, qui sine licentia Domini recipit servum in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

alicuius damni, vel iniuriæ illata, ut v.g. qui Virginitatem destituit, &c. Ex p. 4. tr. 4. & Milc. Ref. 82.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam de iure communi ego tenui in part. 3. tract. 2. * resol. 42. Sed difficultas est de iure nouo Sixti V. & negatiue videtur respondendum, per ea quæ obliuatur Malderus de iust. tr. 4. c. 7. dub. 4. in fin. & Syluius in 2. 2. q. 52. ar. 8. quest. 1. conel. 7. caus. 10.

2. Verum ego puto etiam in terminis Breuis Sixti V. debitores, si bona quæ habent creditoribus relinquunt, & nulla sit spes, vt in sæculo manendo fiant potentes ad soluendum, posse ingredi Religionem, & ita docet Faustus in thes. Relig. lib. 5. q. 134. n. 5. Sanchez in sum. tom. 1. lib. 2. c. 19. n. 26. Barthol. de Vecchis in praxi Nouitiorum disp. 2. dub. 13. n. 15. Portel in dub. Regul. ver. Nouitius, num. 19. Vide etiam David à Manden in Decal. præcept. 7. disp. 18. n. 17. Hieron. Rodriguez in compend. qq. regul. resol. 101. n. 10. Mitandam in manuali Pralat. tom. 1. q. 17. art. 7. & alios penes ipsos.

3. Imò aliqui plus addunt, Bullam Sixti V. non extendi ad eos, qui absque sua culpa peruenerunt ad impotentiam soluendi creditoribus, quod probant ex ipsis verbis Bullæ ibi, *multi decoctores post dilapidatam rem familiaris, &c.* & ita tenet Vecchius ubi supra, cui ego addo Bonacin. de restitut. disp. 1. quest. vlt. parit. 2. §. 1. n. 8. licet ibi erret in nomine Pontificis, nam pro Sixto V. citat Pium V. & alios penes ipsum.

4. Notandum est etiam hic obiter in dicta constitutione Sixti V. non comprehendi debitores ex sola promissione liberali, vel qui incertis debitis sunt grauati. Ita Vecchius & Sanchez loc. cit. qui addit etiam sub hac Bulla neque comprehendi damnatum ad pecuniariam poenam ratione alicuius delicti, nec obligatum ad satisfactionem pecuniariam causa alicuius damni, vel iniuriæ illata: vt qui, v.g. Virginitatem destituit, licet in hoc differat Miranda ubi supra.

5. Non desinam etiam hic annotare quòd licet Doctores asserant, quòd quando quis breui tempore manendo in sæculo habeat pendo soluendi debita creditoribus, non potest ingredi Religionem, nam in tali casu moraliter non est impotens ad soluendum, licet, inquam hoc fit verum, tamen difficultas est quòd tempus dicatur breue in hoc casu. Ponam opiniones Doctorum, omnes quidem probabiles. Lessius lib. 2. c. 4. dub. 3. n. 32. & Azorius p. 1. lib. 12. c. 1. q. 5. docent tunc dici breue tempus, quando debitor paucis annis satisfacturus creditur. Maior in 4. sent. dist. 38. q. 17. conel. 3. tempus 2. vel 3. annorum ponit. Sanchez in sum. tom. 1. lib. 4. c. 19. n. 8. duorum annorum. Suarez de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 7. num. 2. vnius anni.

RESOL. CXLII.

An mutus, & surdus, vel cæcus possint esse Religiosæ professionem emittendo?

Et quid si mutus esset simul cæcus, aut quis esset simul cæcus, & omnino surdus, quamuis non mutus, nec hæc à natura habeat, sed casu, & antequam in hæc incidere, nosset quid esset professio? Ex p. 5. tr. 6. Ref. 34.

§. 1. **A**d hunc casum affirmatiue respondet Sanchez in sum. tom. 2. lib. 5. cap. 3. n. 2. vbi sic ait. Professio expressa nullis verbis indiget, sed potest notibus aut scripto fieri quia nullibi reperitur verba esse necessaria. Quare mutus à natura, qui subinde surdus est, potest profiteri. Si enim est aptus ad carnale matrimonium inendum (vt probauimus lib. 1. de matr. disp. 8. num. 12.) erit quoque ad spirituale aptus, argument. ex cap. significatum, de regul. Præterea, quia non minor notitia obligationis, nec mi-

nor consensus desideratur in matrimonio carnali, quam in spirituali, & ita docent Socin. senior conf. 61. In presenti consultatione numero 13. & 14. volum. 1. Azor. lib. 12. instit. moral. cap. 4. quest. 1. sed sicut ea disp. 8. num. 12. animaduertimus circa matrimonium carnale, est hæc intelligendum, quando mutus ille ita perspicaci intellectu præditus est, vt signis edoceri valeat naturam status Religiosi, possitque signis consensum exprimere, quod esse difficillimum diximus ibi, cum auditu careat, quo hanc naturam doceri possit, quamuis sint aliqui ita perspicacis ingenij, vt signis eam percipere valeant. Quòd si mutus ille esset simul cæcus, aut quis esset simul cæcus, & omnino surdus, quamuis non mutus, nec hæc à natura habeat, sed casu, esset incapax profitendi, nisi antequam in hæc incidere, nosset quid esset professio. Sicut idem contra alios diximus in matrimonio carnali, ea disp. 8. n. 13. quia mutus solis signis edoceri valet professionis naturam, quæ percipere nequit, si simul cæcus sit. Atqui cæcus solis verbis potest edoceri, quæ nequit percipere, si simul sit surdus. Hucusque Sanchez, cui addo Spinum in speculo testam. gloss. 8. rubrica num. 4. vbi ita asserit. Secundò deducitur, quòd licet alius mutus & surdus non possint Religionem ingredi, nec profiteri, iuxta cap. sicut, de regular. cap. fin. de success. ab intestat. Si tamen probetur illum habere intellectum perfectum, & signis posse consensum explicare, poterit Religionem profiteri; tenet Albericus l. vbi non voce de reg. iur. Ita Spino. & tandem hanc sententiam docet Bartholom. de Vecchis in praxi Nouitior. disp. 13. dub. 2. n. 2. Azorius part. 1. lib. 12. c. 4. q. 1. cum aliis Iurifconsultis, quos citat, & sequitur Barbaria vol. 2. conf. 59. num. 12.

RESOL. CXLIII.

An serui possint ingredi Religionem sine licentia Domini? Et explanatur, quòd Concilium Chalcedonense excommunicationis gladio Prælaturam vulnerat, qui sine licentia Domini recipit seruum in Monasterium.

Imò, & excommunicantur, qui seruos suadent Dominum contemnere causa Religionis.

Et an professio serui, contradicente, vel ignorante Domino, sit nulla, & irrita, & aliqua alia circa hæc deciduntur? Ex p. 7. tr. 7. Ref. 61. aliàs 56.

§. 1. **R**espondeo, quòd si seruus sine licentia Domini Religionem ingressus, profiteri nequit, cap. qui verè 16. quest. 1. vbi Concilium Chalcedonense excommunicationis gladio Prælaturam vulnerat, qui sine licentia Domini recipit seruum in Monasterium: imò excommunicantur, qui seruos suadent Dominum contemnere causa Religionis, cap. si quis seruum, 1. & 2. 17. quest. 4. Generaliter, dist. 54. Nec desunt Doctores tradentes professionem serui contradicente, vel ignorante Domino; nullam, & irritam esse, ea ratione: quia per professionem Religiosus totum se Religioni tradit: sed id nequit seruus præstare, cum sit res alterius, nec Deus illam professionem quæ est contra iustitiam, acceptabit. Sic docent Paludanus in 4. dist. 38. quest. 4. D. Antoninus 2. p. tit. 11. c. 2. Azorius moral. instit. lib. 12. cap. 1. quest. 3. Vel saltem Dominus, non obstante professione, seruum repetere sibi potest, argum. cap. Nulli dist. 54. Elapso triennio, dominus si non repetat, iuri suo renunciare præsumitur, Auth. si seruus de Episcopo, & Clericis; cap. si seruus 2. dist. 54. Quòd si seruus longissimè à Domino distet, ita vt facile inuenire non potuerit, tunc etiam elapso triennio, ius habet illum repetendi; cap. si quis incognitus, 17. quest. 2. v. Nisi sit tam longè, vt inueniri non possit. Nec in his casibus potest dominus cogi seruum relinquere Religionis; accepto

accepto pretio: quia iure sui domini, quod in illum habet, privari non potest. Quare sicut ante professionem non tenebatur seruum Religionis tradere: pretio accepto: ita nec post professionem, cum semper idem in illud dominium firmum, ac stabile permaneat: neque hac de re habemus textum aliter disponentem. Sed de tota hac questione, & an serui professio sit valida, vide Sanchez in *summa tom. 2. lib. 5. cap. 4. num. 42. & seq.*

RESOL. CXLIV.

N. ex genere Mahometano, sed infans baptizatus, & postea Religionem ingressus, an possit sine ulla dispensatione ad Prælaturas assumi?

Et an in tali casu non sit excludendus à sacris Ordinibus?

Et aduertitur, quod Bulla Pauli IV. prohibens, ut descendentes ab infidelibus possint in Ordine Minorum ad Prælaturas assumi, de solo Ordine D. Francisci loquitur; & ideo non est extendenda per communicationem ad alios Ordines: quia Religiosi communicantes in privilegiis non proinde communicant in penis, & odiis. Ex p. 6. tract. 7. Misc. 2. Ref. 1.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè. Quia licet de iure communi Neophytus non possit eligi in Prælaturam ex cap. quoniam, & c. si Neophytus, dist. 48. vt obseruat Auila de censur. part. 7. disput. 4. dub. 4. concl. 1. Azorius tom. 2. lib. 6. c. 2. quest. 2. Castellinus de elect. cap. 11. num. 4. & alij. Attamen qui ab infantia baptismum suscepit, non dicitur Neophytus, sicut nec ille, qui adhuc decennis Baptismi Sacramento insignitus est; & ideo tales non sunt excludendi à Sacris ordinibus, neque à dignitatibus Ecclesiasticis; vt ego ipse firmavi in part. 4. tract. 2. *ref. 50. cum aliquibus Doctoribus; nunc addo Villalobos in *summa tom. 1. tract. 21. difficultat. 16. num. 3.* Ioannem Præpositum in 3. part. Dini Thomæ quest. 5. de irregul. dub. 15. n. 22. Salzedum in *praxi, cap. 22. n. 11.* Campanili in *diuersi iur. Canon. rub. 11. c. 7. n. 6.* Et magis in terminis casus nostri Peyrinum de *Præl. Relig. tom. 2. quest. 2. cap. 5. §. 6. num. 83.* & Tamburinum de *iur. Abbat. tom. 4. disp. 4. quest. 21. num. 66.* cum alijs penes ipsos. Probat hæc opinio: quia, vt patet ex Gratiano in *princip. dist. 48.* ideo Sacri Canones Neophytos excludunt à Prælaturis, quia tanquam inexperti non poterant obseruare ea, quæ ratione personarum, locorum, & temporum sunt Prælati obseruanda: sed hæc inconuenientia cessant in baptizatis ab infantia, vel ante decem annos: ergo possit supradictos sine ulla dispensatione ad Prælaturas admitti de iure communi dicendum est.

2. Nec valet dicere, quòd licet consulti non obstat, vt probatum est, ius commune; obstat tamen ius particulare Pauli IV. prohibentis in quadam Bulla, vt descendentes ab infidelibus possint in Ordine Minorum ad Prælaturas assumi. Non inquam hoc obstat: nam respondeo primò aliquos docere dictam Bullam in disuetudinem abiisse. Ita Auila de *censur. part. 7. disp. 4. dub. 3.* & ex illo Sanchez in *summa tom. 1. lib. 2. c. 7. n. 3.* Respondeo secundò quòd dicta Bulla de solo Ordine D. Francisci loquitur; & ideo non est extendenda per communicationem ad alios Ordines; quia similes Pontificum Constitutiones non dicuntur privilegia, sed potius statuta, seu prohibitiones: ergo non includuntur in communicatione privilegiorum. Vide Laurentius Portel in *dubijs Regularibus, verb. Communicatio privilegiorum, num. 20.* rectè sic asseruit. Religiosi communicantes in privilegiis non proinde communicant in penis, & prohibi-

Sup. hoc infra lege de Etiam Ref. 257.

tionibus alterius Ordinis. Ita ille, cui adde Letaniam in *summa Questio. Regul. tom. 3. cap. 1. num. 54.* & Tamburinum de *iure Abbatum, tom. 1. disp. 17. §. 6.* Hinc Miranda in *Manual. Prælatur. tom. 2. q. 46. art. 6.* Sanchez *vbi supra,* & Rodriguez in *Questio. Regularibus, tom. 1. quest. 55. art. 17.* asserunt individualiter dictam Bullam Pauli IV. pro Minoribus emanatam non esse extendendam ad alias Religiones. Et tandem respondeo tertio dato, & non concesso, quòd communicatio dictæ Bullæ Pauli IV. cum alijs Religionibus facienda esset, adhuc dicendum est nihil obstat: nam postea per aliam Bullam Pij V. publicatam in Capitulo Generali Romæ anno 1575. concessum fuit iisdem Patribus Minoribus, vt possint recipere in Religionem filios infidelium, & ad Prælaturas admitti, vt ex Sorbo obseruat Laurentius de Peyrinis de *Relig. Prælatur. tom. 2. quest. 2. c. 5. §. 6. num. 85.* vbi etiam notat id à Gregorio XIII. etiam concessum fuisse Ordini Minorum & eius verba per extensum apponi. Ergo, vt dixi, non obstat Bulla Pauli IV. nam quare illa attendi debet, & non potius Bullæ posteriores Pij V. & Gregorij XIII. si poena imposita per Bullam Pauli IV. aliquibus videbatur per privilegium communicationis ad alios Ordines extendenda: à fortiori fauorem Pij V. & Gregorij XIII. postea emanatum, extendendum, & communicandum esse alijs Religionibus dicendum erit. Remanet igitur satis probatum N. Consulentem nulla indigere dispensatione, vt possit ad Prælaturas suæ Religionis assumi.

RESOL. CXLV.

An quis peccet mortaliter, si absque iusta causa retrahat aliquem ab ingressu Religionis?

Et supponitur posse aliquando ex iustis rationibus aliquid sine peccato dissuaderi Religionis ingressum.

Et quid est sentiendum de peccato, & de damno temporalis, & commodo facti Religionis, quando quis vi, vel fraude Nouitium, vel alium impediit à profectura Religionis, &c.

Et quid, quando sine vi, vel fraude ex Monasterio Religiosum profectum seduxit? Ex p. 1. tract. 3. Misc. 2. Refol. 22.

§. 1. **S**uppono cum Ioanne Vvigers de *inst. tract. 4. cap. 3. dub. 4. num. 9.* posse aliquando ex iustis rationibus aliquid sine peccato dissuaderi Religionis ingressum, vel amplexum: eiusmodi autem causæ censentur à DD. esse in primis si ille bona fide credatur melius in sæculo militaturus Deo, quam in Religione illa, quam meditabatur, siue propter Religiosorum conuersionem minus ei accommodatam, siue propter corporis infirmitates, quia nec ipsi Religiosi expedit infirmiores suscipere, propter quos oportet monasticam disciplinam relaxare.

2. Secunda causa esse potest, si impedimentum habeat respectu ad Religionem, quam cogitat, ad quod forsitan ipse non attendebat.

3. Tertia si parentes opera eius indigeant, de qua alibi plura sunt dicta.

4. Quarta si quis videat eum potius propter temporales commoditates Religionem cogitare, quam propter spirituales profectum. Id enim debere aliquid esse ab eo, qui Christum secundum consilia Evangelica sequi intendit, significat ipse Christus *Luce 4.* vbi adolefcentem non admittit ad suum discipulatum.

5. Notat etiam circa hæc Malderus loco *supra citato*, quod scit permitit Deus mala, vt inde eliciat bona; ita & Diabolum subinde excitare homines ad Religionem, vt inde eueniant mala, quæ aliquando